

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

9. marts 2017*

»Præjudiciel forelæggelse — samarbejde om civile spørgsmål — forordning (EF) nr. 805/2004 — europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav — betingelser for attestering som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument — begrebet »ret« — notar, der har udstedt en fuldbyrdsordre på grundlag af et »autentisk dokument« — officielt bekræftet dokument«

I sag C-484/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Općinski sud u Novom Zagrebu – Stalna služba u Samoboru (byretten i Novi Zagreb – fast bitingssted i Samobor, Kroatien) ved afgørelse af 7. september 2015, indgået til Domstolen den 11. september 2015, i sagen:

Ibrica Zulfikarpašić

mod

Slaven Gajer,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Ilešić, og dommerne A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (refererende dommer) og E. Jarašiūnas,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: fuldmægtig M. Aleksejev,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 14. juli 2016,

efter at der er afgivet indlæg af:

— den kroatiske regering ved A. Metelko-Zgombić, som befuldmægtiget

— den spanske regering ved V. Ester Casas, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved C. Cattabriga, S. Ječmenica og M. Wilderspin, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 8. september 2016,

* * Processprog: kroatisk.

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 805/2004 af 21. april 2004 om indførelse af et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav (EUT 2004, L 143, s. 15).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Ibrica Zulfikarpašić og Slaven Gajer vedrørende en anmodning om udstedelse af en attest som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument, der i Kroatien er udfærdiget af en notar, på grundlag af et »autentisk dokument«.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Følgende fremgår af 3., 5., 7., 10., 12. og 18. betragtning til forordning nr. 805/2004:
 - »(3) Det Europæiske Råd støttede på sit møde i Tammerfors den 15. og 16. oktober 1999 princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser som hjørnesteinen i oprettelsen af et ægte retligt område.

[...]

 - (5) Begrebet »ubestridte krav« bør dække alle situationer, hvor en kreditor, når debitor påviseligt ikke har gjort indsigelse mod arten eller omfanget af et pengekrav, har opnået enten en retsafgørelse over den pågældende debitor eller et eksigibelt dokument, der forudsætter debitors udtrykkelige samtykke, enten i form af et retsforlig eller et officielt bekræftet dokument.

[...]

 - (7) Denne forordning bør finde anvendelse på retsafgørelser, retsforlig og officielt bekræftede dokumenter vedrørende ubestridte krav og på afgørelser truffet efter anfægtelse af retsafgørelser, retsforlig og officielt bekræftede dokumenter, der er attesteret som europæiske tvangsfuldbyrdsdokumenter.

[...]

 - (10) Når der i en medlemsstat er truffet en retsafgørelse om et ubestridt krav, uden at debitor har deltaget i retsmøderne, er afskaffelsen af enhver form for kontrol i fuldbyrdsstaten uløseligt knyttet sammen med og betinget af, at der er tilstrækkelige garantier for, at debitor har kunnet varetage sine interesser.

[...]

 - (12) Der bør fastsættes mindstestandarder for den retssag, der fører frem til retsafgørelsen, så det sikres, at debitor – i så god tid og på en sådan måde, at han kan varetage sine interesser under sagen – underrettes om retssagen mod ham, om betingelserne for hans aktive deltagelse heri for at bestride kravet og om konsekvenserne af hans manglende deltagelse.

[...]

(18) På grund af medlemsstaternes gensidige tillid til hinandens retspleje kan det overlades til retten i en medlemsstat at vurdere, om alle betingelser for attestering som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument er opfyldt, således at en retsafgørelse kan fuldbyrdes i alle de andre medlemsstater, uden at der i fuldbyrdsstaten skal foretages en retslig prøvelse af, om de processuelle mindstestandarder er behørigt overholdt.«

4 Forordningens artikel 1 fastsætter:

»Denne forordning har til formål at indføre et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav for gennem fastsættelse af mindstestandarder at tillade fri bevægelighed for retsafgørelser, retsforlig og officielt bekræftede dokumenter overalt i medlemsstaterne uden nogen mellemliggende procedure i fuldbyrdsstaten forud for anerkendelsen og fuldbyrdelsen.«

5 Nævnte forordnings artikel 3, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Denne forordning finder anvendelse på retsafgørelser, retsforlig og officielt bekræftede dokumenter vedrørende ubestridte krav.

Et krav anses for ubestridt, hvis:

- a) debitor udtrykkeligt har vedgået sig kravet ved at anerkende det eller ved at acceptere et forlig, der er godkendt af en ret eller indgået for en ret under en retssag
- b) debitor aldrig har gjort indsigelse mod kravet under retssagen ved at foretage de relevante processuelle handlinger i henhold til domsstatens lovgivning
- c) debitor ikke har givet møde eller været repræsenteret i et retsmøde om det pågældende krav efter oprindeligt at have gjort indsigelse mod kravet under retssagen, forudsat at denne adfærd i henhold til domsstatens lovgivning er udtryk for en stiltiende anerkendelse af kravet eller af kreditors anbringender, eller
- d) debitor udtrykkeligt har vedgået sig kravet i et officielt bekræftet dokument.«

6 Samme forordnings artikel 4 fastsætter:

»I denne forordning forstås ved:

1. »retsafgørelse«: enhver afgørelse truffet af en ret i en medlemsstat, uanset hvordan den betegnes, såsom dom, kendelse eller fuldbyrdsordre, herunder fastsættelse af sagsomkostninger, som foretages af en embedsmand ved retten

2. »krav«: et krav på betaling af et bestemt pengebeløb, som enten allerede er forfaldent, eller hvis forfaldsdato er angivet i retsafgørelsen, retsforliget eller det officielt bekræftede dokument

3. »officielt bekræftet dokument«:

- a) et dokument, der er udstedt som et officielt bekræftet dokument, hvor den officielle bekræftelse
 - i) vedrører underskriften og dokumentets indhold og
 - ii) er foretaget af en offentlig myndighed eller et andet organ, som er bemyndiget hertil af den medlemsstat, hvori dokumentet er udstedt

eller

b) en aftale om underholdspligt, som er indgået for en administrativ myndighed, eller som er bekræftet af en sådan myndighed

[...]

6. »den behandlende ret«: den ret, som behandlede retssagen på tidspunktet for opfyldelsen af betingelserne i artikel 3, stk. 1, litra a), b) eller c)

7. »ret«: for så vidt angår Sverige også det svenske fogedvæsen (kronofogdemyndighed) i forbindelse med hurtig retsforfølgning i sager om pengekrav (betalningsföreläggande).«

7 Artikel 5 i forordning nr. 805/2004 med overskriften »Afskaffelse af eksekvaturproceduren« fastsætter:

»En retsafgørelse, der er attesteret som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument i domsstaten, anerkendes og fuldbyrdes i de øvrige medlemsstater, uden at der kræves en afgørelse om eksigibilitet, og uden at der kan gøres indsigelse mod anerkendelsen.«

8 Nævnte forordnings kapitel III, som indeholder artikel 12-19, definerer mindstestandarderne for retssager om ubestridte krav, bl.a. om forkyndelse af det indledende processkrift eller et tilsvarende dokument og om underretning af debitor.

9 Samme forordnings artikel 12 med overskriften »Mindstestandardernes omfang« fastsætter:

»1. En retsafgørelse om et ubestridt krav som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra b) eller c), kan kun attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument, hvis retssagen i domsstaten opfyldte de processuelle betingelser, der er fastsat i dette kapitel.

2. De samme betingelser gælder for udstedelsen af en attest som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument eller en ny attest som omhandlet i artikel 6, stk. 3, i forbindelse med en afgørelse, der er truffet efter anfægtelse af en retsafgørelse, for så vidt betingelserne i artikel 3, stk. 1, litra b) eller c), var opfyldt på det tidspunkt, hvor den pågældende afgørelse blev truffet.«

10 Artikel 16 i forordning nr. 805/2004 med overskriften »Behørig underretning af debitor om kravet« bestemmer:

»For at sikre, at debitor er blevet behørigt underrettet om kravet, skal det indledende processkrift eller et tilsvarende dokument have indeholdt oplysning om:

a) parternes navn og adresse

b) kravets størrelse

c) rentesatsen og det tidsrum, for hvilket der kræves renter, såfremt der påløber renter, medmindre en lovpligtig rente automatisk tilføjes hovedstolen i medfør af domsstatens lovgivning

d) en fremstilling af grundlaget for kravet.«

11 Nævnte forordnings artikel 25, stk. 1, om attestering af officielt bekræftede dokumenter bestemmer følgende:

»Et officielt bekræftet dokument vedrørende et krav som omhandlet i artikel 4, nr. 2, som er eksigibelt i en medlemsstat, attesteres efter anmodning indgivet til den af domsstaten udpegede myndighed som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument under anvendelse af formularen i bilag III.«

12 Samme forordnings artikel 30, stk. 1, litra c), fastsætter medlemsstaternes forpligtelse til at meddele Europa-Kommissionen »lister over de myndigheder, der er omhandlet i artikel 25 og eventuelle senere ændringer af disse oplysninger«.

13 I henhold til nævnte artikel 30, stk. 1, litra c), har Republikken Kroatien meddelt følgende liste:

»De retter, som er kompetente, administrative myndigheder, notarer, fysiske og offentligretlige juridiske personer, som er bemyndigede til at udstede eksigible dokumenter eller tvangsfuldbyrdsdokumenter for ubestridte krav i henhold til gældende national lovgivning.«

Kroatisk ret

14 Artikel 31 i Ovršni zakon (lov om tvangsfuldbyrdelse, *Narodne novine*, br. 112/12, 25/13 og 93/14) fastsætter:

»1) Et autentisk dokument er i henhold til denne lov en faktura, [...] uddrag af regnskabet, private legaliserede dokumenter og alle dokumenter, der i henhold til særlovgivningen anses for officielle dokumenter. Renteberegning anses ligeledes for at udgøre en faktura.

2) Et autentisk dokument er eksigibelt, når det angiver kreditors og debtors navne samt betalingsforpligtelsens genstand, art, omfang og forfaldsdatoen.

3) Ud over de oplysninger, der er nævnt i stk. 2, skal en faktura, der udstedes til en fysisk person, som ikke udøver en registreret aktivitet, indeholde oplysning til debitor om, at kreditor i tilfælde af manglende betaling af en forfalden betalingsforpligtelse kan anmode om tvangsfuldbyrdelse på grundlag af et autentisk dokument.

[...]«

15 Denne lovs artikel 278 er formuleret således:

»Notarer træffer afgørelse med hensyn til en anmodning om fuldbyrdelse på grundlag et autentisk dokument i overensstemmelse med bestemmelserne i denne lov.«

16 Nævnte lovs artikel 281, stk. 1, fastsætter de betingelser, hvorunder notarerne kan udstede en fuldbyrdsordre på grundlag af et »autentisk dokument«, mens denne artikels stk. 2-8 vedrører den procedure, der følges, såfremt notaren ikke udsteder en sådan fuldbyrdsordre.

17 Samme lovs artikel 282 fastsætter, at notarens fuldbyrdsordre kan påklages ved at gøre indsigelse herimod, og fastsætter nærmere proceduren for prøvelse af sådanne påklager.

18 Tvangsfuldbyrdslovens artikel 283, stk. 1, bestemmer, at notaren efter anmodning fra rekvirenten påfører udskriften af den fuldbyrdseskendelse, som han har truffet, en fuldbyrdsespåtegning, hvis der ikke inden for en frist på otte dage efter udløbet af indsigelsesfristen, er rejst indsigelse.

19 Denne lovs artikel 356 bestemmer:

»Bestemmelserne i dette afsnit omfattes af proceduren for udstedelse af en attest som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument for ubestridte krav i henhold til [forordning nr. 805/2004] og indfører en fuldbyrdsprocedure på grundlag af et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument.«

20 Nævnte lovs artikel 357 fastsætter:

»I Republikken Kroatien har følgende kompetence til at udstede:

[...]

— Eksigible attester af andre officielle dokumenter, som er eksigible i Republikken Kroatien i henhold til bestemmelserne i artikel 25, stk. 1, i [forordning nr. 805/2004]

[...]

retter, administrative myndigheder, notarer eller fysiske og offentligretlige juridiske personer, som er bemyndigede til at udstede en eksigibel genpart af et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument, der er udstedt af en national ret vedrørende et ubestridt krav.«

21 Samme lovs artikel 358 har følgende ordlyd:

»1) De attester, som er omhandlet i forordningens artikel 9, stk. 1, artikel 24, stk. 1, artikel 25, stk. 1, og artikel 6, stk. 3, udstedes uden forudgående høring af debitor.

2) Den myndighed eller person, som har udstedt attesten, skal uden videre udlevere en genpart heraf til debitor.

[...]

4) Såfremt notaren mener, at de i stk. 1 nævnte betingelser for udstedelse af attester ikke er opfyldt, henviser denne anmodningen om fuldbyrdelse sammen med en kopi af de tilhørende akter eller dokumenter til byretten i den retskreds, hvor hans notarialkontor er beliggende, med henblik på, at der bliver truffet afgørelse herom. Notaren er forpligtet til at redegøre for, hvorfor han mener, at de betingelser, der kræves for at godkende partens anmodning ikke er opfyldt.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

22 Ibrica Zulfikarpašić, der udøver erhverv som advokat, indgik en aftale om ydelse af bistand og repræsentation med sin klient Slaven Gajer, som ikke har betalt den udstedte faktura.

23 Ibrica Zulfikarpašić har for en notar indbragt en anmodning om tvangsfuldbyrdelse mod Slaven Gajer på grundlag af denne faktura, der kvalificeres som et »autentisk dokument« i henhold til tvangsfuldbyrdsloven. Notaren udstedte den 12. februar 2014 en fuldbyrdsordre på grundlag af dette dokument, som pga. debtors manglende indsigelse er blevet endelig.

24 Den 13. november 2014 anmodede Ibrica Zulfikarpašić en notar om at attestere denne fuldbyrdsordre som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument.

25 Denne notar var dog af den opfattelse, at de betingelser, der kræves for udstedelse af den anmodede attest, ikke var opfyldt. Han anførte, at kravet i henhold til forordning nr. 805/2004 skal anses for ubestridt. I henhold til for det første artikel 3, stk. 1, litra a)-c) kan kun krav, der har været genstand for en retssag, og for det andet i henhold til artikel 3, stk. 1, litra d), kun krav, som debitor udtrykkeligt har vedgået sig i et officielt bekræftet dokument – et begreb, som med henblik på forordningens bestemmelser, bør omfatte et dokument, der er udstedt af en notar, såsom den fuldbyrdsordre, der er udstedt på grundlag af et »autentisk dokument« – anses for ubestridte. En sådan fuldbyrdsordre opfylder imidlertid ikke betingelsen om debtors udtrykkelige anerkendelse af kravet.

- 26 Nævnte notar bemærkede ligeledes, at selv om det i artikel 4, nr. 7), i forordning nr. 805/2004 er særligt foreskrevet, at en »ret«, for så vidt angår Sverige også indbefatter det svenske fogedvæsen i forbindelse med hurtig retsforfølgning i sager om pengekrav, sidestiller hverken denne bestemmelse, andre af forordningens bestemmelser eller bestemmelser i EU-retlige instrumenter, der vedrører fuldbyrdelsessager, notarer i Republikken Kroatien med en »ret«.
- 27 Samme notar har derfor i henhold til tvangsfuldbyrdelseslovens artikel 358, stk. 4, henvist den i hovedsagen omhandlede sag til Općinski sud u Novom Zagrebu – Stalna služba u Samoboru (byretten i Novi Zagreb – fast bitingssted i Samobor, Kroatien) med henblik på at denne træffer afgørelse om anmodningen om attestering, som er fremsat af Ibrica Zulfikarpašić.
- 28 På denne baggrund har Općinski sud u Novom Zagrebu – Stalna služba u Samoboru (byretten i Novi Zagreb – fast bitingssted i Samobor) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er bestemmelserne i loven om tvangsfuldbyrdelse for så vidt angår det europæiske tvangsfuldbyrdelsesdokument i overensstemmelse med forordning nr. 805/2004, [og omfatter begrebet »ret« i Republikken Kroatien] nærmere bestemt – i sager om udstedelse af en fuldbyrdelsesordre på baggrund af et [autentisk] dokument i forbindelse med en fuldbyrdelsessag – ligeledes notarer, og kan notarerne udstede attester som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument for endelige og eksigible fuldbyrdelsesordrer på baggrund af [autentiske] dokumenter, og disse attester udstedes, såfremt de førnævnte ordrer er ubestridte, og, såfremt dette spørgsmål besvares benægtende, [kan] retterne udstede attester som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument for fuldbyrdelsesordrer på baggrund af et [autentisk] dokument, der er udfærdiget af en notar, når disse ordrer, ifølge deres indhold, vedrører ubestridte krav, og, i så fald, hvilken formular skal anvendes?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 29 Det forelagte spørgsmål falder i tre led.

Om spørgsmålets første led

- 30 Med spørgsmålets første led ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om forordning nr. 805/2004 skal fortolkes således, at notarer, der i Kroatien handler inden for rammerne af de beføjelser, som er tillagt dem i henhold til national ret i tvangsfuldbyrdelsesprocedurer på grundlag af et »autentisk dokument«, er omfattet af begrebet »ret« i denne forordnings forstand.
- 31 Den kroatiske og den spanske regering er af den opfattelse, at dette spørgsmål skal besvares bekræftende. Udtrykkene »ret« og »retssag«, der anvendes i denne forordning, dækker ikke alene retter i snæver forstand, men ligeledes generelt enhver myndighed, når denne udøver en funktion, der i det væsentlige har domstolskarakter, hvilket er tilfældet i den foreliggende sag. Europa-Kommissionen er for sit vedkommende af den opfattelse, at spørgsmålet bør besvares benægtende.
- 32 Det bemærkes indledningsvis, at i henhold til Domstolens faste praksis følger det såvel af kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at en bestemmelse i EU-retten, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med henblik på at fastlægge dens betydning og rækkevidde, normalt skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning i hele Unionen, som skal søges under hensyntagen til bestemmelsens kontekst og formålet med den pågældende ordning (jf. dom af 13.10.2016, Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).

- 33 Hvad angår opbygningen af forordning nr. 805/2004 skal det bemærkes, at selv om forordningen flere gange henviser til begreberne »ret« og »retssag«, angiver den ikke de væsentligste elementer heraf. Forordningens artikel 4, nr. 6), definerer således begrebet »den behandlende ret« som værende »den ret, som behandlede retssagen på tidspunktet for opfyldelsen af betingelserne i artikel 3, stk. 1, litra a), b) eller c)«. Nævnte forordnings artikel 4, nr. 1), definerer begrebet »afgørelse« som værende »enhver afgørelse truffet af en ret i en medlemsstat«.
- 34 Samme forordnings artikel 4, nr. 7), fastsætter, at »ret«, for så vidt angår Sverige også indbefatter det svenske fogedvæsen (*kronofogdemyndighet*) i forbindelse med hurtig retsforfølgning i sager om pengekrav (*betalningsföreläggande*). Idet denne artikel specifikt vedrører den myndighed, som den nævner, er notarer i Kroatien ikke omfattet heraf.
- 35 Det må endvidere fastslås, at til forskel fra f.eks. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 650/2012 af 4. juli 2012 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser vedrørende arv, og om accept og fuldbyrdelse af officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis (EUT 2012, L 201, s. 107), hvis artikel 3, stk. 2, præciserer, at begrebet »ret« i nævnte forordnings forstand, ikke alene omfatter judicielle myndigheder, men ligeledes alle andre myndigheder med kompetence på dette område, som udøver en retslig funktion og som opfylder visse betingelser, som er opregnet i samme bestemmelse, indeholder forordning nr. 805/2004 ikke nogen almindelig bestemmelse med en sådan virkning.
- 36 Denne konklusion understøttes af retspraksis vedrørende Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT 2012, L 351, s. 1), hvorefter denne forordnings artikel 3, som fastsætter at udtrykket »ret« omfatter det svenske fogedvæsen og notarer i Ungarn, ikke omfatter notarer i Kroatien (jf. i denne retning dom af dags dato, Pula Parking, C-551/15, præmis 46).
- 37 Som det er anført i denne doms præmis 32, skal begreberne »ret« og »retssag« derfor undersøges i lyset af de formål, der forfølges med forordning nr. 805/2004, som den forelæggende ret ønsker en fortolkning af i den foreliggende sag.
- 38 Det bemærkes i denne henseende, at det fremgår af ordlyden af forordningens artikel 1, at denne forordning har til formål, for ubestridte krav, at tillade fri bevægelighed for retsafgørelser overalt i medlemsstaterne uden nogen mellemliggende procedure i fuldbyrdelsesstaten forud for anerkendelsen og fuldbyrdelsen.
- 39 Ifølge tiende betragtning til nævnte forordning bør dette formål imidlertid ikke opnås på bekostning, i en hvilken som helst henseende, af retten til forsvar (jf. analogt dom af 14.12.2006, ASML, C-283/05, EU:C:2006:787, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).
- 40 Det fremgår i øvrigt af tredje betragtning til forordning nr. 805/2004, at princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser udgør hjørnesteinen i oprettelsen af et ægte europæisk retligt område. Dette princip hviler bl.a. på medlemsstaternes gensidige tillid til hinandens retspleje, som 18. betragtning til nævnte forordning henviser til.
- 41 Princippet om gensidig tillid mellem medlemsstaterne er nemlig af grundlæggende betydning i EU-retten, idet det muliggør oprettelsen og bevarelsen af et område uden indre grænser på grundlag af den høje grad af tillid, der skal være mellem medlemsstaterne (dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 78).
- 42 I henhold til artikel 5 i forordning nr. 805/2004 giver dette princip sig udtryk i, at en retsafgørelse, der er attesteret som et europæisk tvangsfuldbyrdsdokument i domsstaten, anerkendes og fuldbyrdes i de øvrige medlemsstater.

- 43 Bevarelsen af princippet om berettiget forventning i forbindelse med den fri bevægelighed for retsafgørelser, således som anført i denne doms præmis 38-39, kræver en streng bedømmelse af de elementer, der er bestemmende for begrebet »ret« i denne forordnings forstand, for at de nationale myndigheder kan identificere de retsafgørelser, der er truffet af retterne i andre medlemsstater. Overholdelse af princippet om EU-medlemsstaternes gensidige tillid til hinandens retspleje, som ligger til grund for anvendelsen af nævnte forordning, forudsætter således navnlig, at de afgørelser, som begæres fuldbyrdet i en anden medlemsstat end domsstaten, er blevet afsagt i forbindelse med en retssag, der giver garantier med hensyn til uafhængighed og upartiskhed samt overholdelse af kontradiktionsprincippet.
- 44 I det foreliggende tilfælde skal det bemærkes, at notarer i Kroatien i henhold til bestemmelserne i tvangsfuldbyrdelsesloven har kompetence til ved kendelse at træffe afgørelse om anmodninger om fuldbyrdelse på grundlag af et autentisk dokument. Når kendelsen er blevet forkyndt for sagsøgte, kan denne rejse indsigelse. Den notar, ved hvilken der inden for en frist er rejst en begrundet indsigelse, som kan antages, mod en af denne notar udstedt kendelse, videresender sagen til bedømmelse ved den kompetente retsinstans, som træffer afgørelse om indsigelsen.
- 45 Det følger af disse bestemmelser, at kendelsen med fuldbyrdelsesordren på grundlag af et »autentisk dokument« udstedt af notaren, først forkyndes for debitor efter dens antagelse, uden at den anmodning, som blev indbragt for notaren, er blevet meddelt denne debitor.
- 46 Selv om det er korrekt, at debitor har mulighed for at rejse indsigelse mod den fuldbyrdelsesordre, som notaren har udstedt, og at notaren synes at udøve de beføjelser, som er tillagt notaren i forbindelse med tvangsfuldbyrdelsesproceduren på grundlag af et »autentisk dokument« under kontrol af en domstol, til hvem notaren skal videresende eventuelle indsigelser, står det alligevel fast, at notaren i Kroatiens prøvelse af anmodningen om udstedelse af en fuldbyrdelsesordre på grundlag af et sådant dokument, ikke er kontradiktorisk.
- 47 I henhold til artikel 12 i forordning nr. 805/2004 kan en retsafgørelse om et ubestridt krav som omhandlet i denne forordnings artikel 3, stk. 1, litra b) og c), imidlertid kun attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument, hvis retssagen i domsstaten opfyldte de processuelle betingelser, der er fastsat i forordningens kapitel III.
- 48 Nævnte forordnings artikel 16, sammenholdt med 12. betragtning hertil, foreskriver, at der skal ske »behørig« underretning af debitor for at give denne mulighed for at varetage sine interesser under sagen og således sikre, at den procedure, der munder ud i udstedelsen af det tvangsfuldbyrdelsesdokument, der kan give anledning til udstedelsen af en attest, er kontradiktorisk. Disse mindstestandarder er udtryk for EU-lovgivers ønske om at drage omsorg for, at de procedurer, der fører til vedtagelsen af en afgørelse om et ubestridt krav, yder tilstrækkelige garantier for at sikre respekten af retten til forsvar (jf. i denne retning dom af 16.6.2016, *Pebros Servizi*, C-511/14, EU:C:2016:448, præmis 44).
- 49 En national procedure, hvorved en fuldbyrdelsesordre udstedes uden forkyndelse af det indledende processkrift eller et tilsvarende dokument, og uden at debitor heri underrettes om kravet, som har til følge, at debitor først får kendskab til kravet på det tidspunkt, hvor denne fuldbyrdelsesordre forkyndes for ham, kan imidlertid ikke kvalificeres som værende kontradiktorisk.
- 50 Henset til ovenstående betragtninger skal spørgsmålets første led besvares med, at forordning nr. 805/2004 skal fortolkes således, at notarer, der i Kroatien handler inden for rammerne af de beføjelser, som er tillagt dem i henhold til national ret i tvangsfuldbyrdelsesprocedurer på grundlag af et »autentisk dokument«, ikke er omfattet af begrebet »ret« i nævnte forordnings forstand.

Om spørgsmålets andet og tredje led

- 51 Med spørgsmålets andet og tredje led, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst dels, om forordning nr. 805/2004 skal fortolkes således, at en fuldbyrdelsesordre, der er udstedt af en notar i Kroatien på grundlag af et »autentisk dokument«, og som er ubestridt, kan attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument, dels, om denne forordning skal fortolkes således, at kompetence til at udstede en sådan attest tilkommer notarer, eller således, at denne kompetence tilkommer de nationale retter.
- 52 Nævnte forordnings artikel 3 med overskriften »Eksekutionsgrundlag, der kan attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument« fastsætter nærmere betingelserne for, at et krav anses for ubestridt ved at sondre mellem de tilfælde, der er omhandlet i stk. 1, litra a)-c), der vedrører ubestridte krav i forbindelse med en retssag, og de tilfælde, der er omhandlet i stk. 1, litra d), der vedrører krav, som debitor udtrykkeligt har vedgået sig i et officielt bekræftet dokument.
- 53 Selv om det følger af besvarelsen af spørgsmålets første led, at den fuldbyrdelsesordre, der udstedes af en notar i Kroatien på grundlag af et »autentisk dokument«, ikke kan kvalificeres som en retsafgørelse med den begrundelse, at denne nationale myndighed ikke kan anses for en ret, og at det følgelig ikke kan antages, at denne fuldbyrdelsesordre er udstedt i forbindelse med en retssag, skal det herefter undersøges, om en sådan fuldbyrdelsesordre kan kvalificeres som et officielt bekræftet dokument vedrørende et ubestridt krav som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra d), i forordning nr. 805/2004.
- 54 Forordningens artikel 4, nr. 3) definerer i denne henseende et officielt bekræftet dokument som enten et dokument, der er udstedt som et officielt bekræftet dokument, hvor den officielle bekræftelse, der vedrører underskriften og dokumentets indhold, er foretaget af enhver myndighed, som er bemyndiget hertil, eller som en aftale om underholdspligt, som er indgået for en administrativ myndighed, eller som er bekræftet af en sådan myndighed.
- 55 Det må således konstateres, at selv om notarer i den kroatiske retsorden er bemyndigede til at udfærdige officielt bekræftede dokumenter, foreligger den ubestridte karakter af det krav, der er fastslået ved den fuldbyrdelsesordre, der er udstedt på grundlag af et »autentisk dokument«, ikke.
- 56 I overensstemmelse med femte betragtning til forordning nr. 805/2004 fastsætter forordningens artikel 3, stk. 1, litra d), således, at et officielt bekræftet dokument kun kan attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument, for så vidt som debitor i dette dokument udtrykkeligt har vedgået sig kravet.
- 57 I hovedsagen har notaren imidlertid udstedt en fuldbyrdelsesordre på grundlag af et »autentisk dokument«, dvs. den faktura, som Ibrica Zulfikarpašić har udstedt for aftalen om ydelse af bistand og repræsentation, og som er ensidigt udfærdiget af advokaten. Det fremgår ikke af denne fuldbyrdelsesordres indhold, at debitor udtrykkeligt har vedgået sig kravet.
- 58 Det forhold, at debitor ikke har gjort indsigelse kan i øvrigt ikke sidestilles med en udtrykkelig vedgåelse af kravet som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra d), i forordning nr. 805/2004, eftersom denne vedgåelse skal findes i det officielt bekræftede dokument, som er genstand for attesteringen.
- 59 Henset til ovenstående betragtninger skal spørgsmålets andet og tredje led herefter besvares med, at forordning nr. 805/2004 skal fortolkes således, at en fuldbyrdelsesordre, der er udstedt af en notar i Kroatien på grundlag af et »autentisk dokument« og som er ubestridt, ikke kan attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument, eftersom den ikke vedrører et ubestridt krav som omhandlet i denne forordnings artikel 3, stk. 1.

Sagens omkostninger

⁶⁰ Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

- 1) **Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 805/2004 af 21. april 2004 om indførelse af et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument for ubestridte krav skal fortolkes således, at notarer, der i Kroatien handler inden for rammerne af de beføjelser, som er tillagt dem i henhold til national ret i tvangsfuldbyrdelsesprocedurer på grundlag af et »autentisk dokument«, ikke er omfattet af begrebet »ret« i nævnte forordnings forstand.**
- 2) **Forordning nr. 805/2004 skal fortolkes således, at en fuldbyrdelsesordre, der er udstedt af en notar i Kroatien på grundlag af et »autentisk dokument«, og som er ubestridt, ikke kan attesteres som et europæisk tvangsfuldbyrdelsesdokument, eftersom den ikke vedrører et ubestridt krav som omhandlet i denne forordnings artikel 3, stk. 1.**

Underskrifter